6e JAARGANG — No. 29 — 16 APRIL '26

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Ds I. A. Knoppers, Amsterdam; Ds J. G. Kunst, Arnhem; Ds G. H. Kuyper, 's-Gravenhage; Ds H. W. Laman, Assen; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. G. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; Ds J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijs, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhove, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie: Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes. Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling. Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f 7.50 per jaar. Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Van Kerk tot Kring .... Een afval I. — Uit de Schrift: Houdt het daarvoor' (Rom. 6:11). — Kerkelijk Leven: Synode-Indrukken XII. Ethisch? — Pop. Wetensch. Schetsen: Schepping en Paradijsverhaal III (Slot). — Geestelijke Adviezen: Het gebed. — Opvoeding en Onderwijs: Het Eerste Nederlandsch Paedagogisch Congres. — Literatuur en Kunst: Een Afrikaansche Roman. — Persschouw. — Kerknieuws.

VAN KERK TOT KRING . . . . EEN AFVAL.

I.

De mensch der twintigste eeuw wil vele tegenstellingen overwinnen, — althans naar buiten.

Maar naar binnen coquetteert hij met het pikante verschijnsel van de tegenstelling; hij koopt zich vaak den aristocratischen schijn van de „levensspanning" door een tragi-comisch probeersel: hij wil tegen zichzelf verdeeld zijn en toch blijven bestaan.

En wie tegen zichzelf alzoo verdeeld is, die wordt een heros, óf — een slaaf. Hij overwint zichzelf in zijn frivool gespeel met wat hem tegen zichzelf verdeelt; dan is hij een strijdbaar held geworden, die de pikanterie opgeeft voor mannelijkheid en de pedanterie voor het sieraad, dat is uit den Geest. Of ook — hij houdt vol zijn geestelijke fakirskunsten, zijn clownerig eigen-beentje-lichten, zijn narrige zelf-verwonding, . . en het einde is, dat hij zichzelf ontzinkt, en aan lijf en ziel ervaart, dat Jezus Christus altijd gelijk heeft: wat tegen zichzelf verdeeld is, kan niet bestaan.

Zoo moeten er helden óf dwazen, gevangenen óf gebondenen van zichzelf komen uit de worsteling dezer eeuw, die immers almeer tegen zichzelf den strijd geopend heeft. De tegenstrijdige mensch van dezen tijd, hij zal aan het spel van zijn luchtigen ernst (want dat is zijn coquetterie) eens moeten een eind maken: dan zal het einde bij den een gebleken zijn: de reformatie; bij den ander: de deformatie; ontwikkeling hier, afval daar; opleving bij den één; verval, onherroepelijk, bij den ander.

Want hij is eschatologisch, onze tijd; dat is te zeggen: in hem werken de krachten der toekomende eeuw; en die krachten werken overal, in allen en in alles. Op ons zijn de einden der eeuwen gekomen; dat is al een oude belijdenis, maar ze wordt telken dage nieuw. En daarom kan de afloop der dingen geen andere zijn dan deze: afval óf ontwikkeling. Er is eigenlijk nooit ernstiger kwaad dan de coquette luim; want deze luim is zichzelf genoeg en wordt daarom een grove diefstal, aan den ernst gepleegd. In haar spreekt zich uit een beschouwing over de waarde van den tijd, die zijn waarde ontkent, maar zichzelf ook. Zoo bezien, is het spel van den met zichzelf coquetteerenden mensch een bij uitstek ernstig ding. Het is verraad aan het eschatologisch woord, dat de tijd moet worden uitgekocht en dat de geesten moeten worden geproefd en dat de satan grooter toorn heeft, naardat zijn tijd hem korter wordt. Zoodra een eeuw den lof der zotheid zingt, zie toe. Dan is er minstens een groote reformatie, of een groote afval op komst. Want de hoogmoed komt vóór den val en de poging tot zelfhandhaving van den tegen zich verdeelde komt dus vóór de crisis.

* * *

Met name in het vraagstuk van: gemeenschap tegenover verbijzondering teekent zich deze innerlijke verdeeldheid van den mensch van nu scherp af.

Dit geschiedt zoowel buiten als binnen den kring der religie.

Wat het leven buiten de sfeer der religie aangaat: let eens hierop, dat er nooit een eeuw geweest is, die luider heeft geroepen om de gemeenschapsgedachte in haar breedste en rijkste toepassing dan deze; terwijl ook geen enkele eeuw zoo sterk zich heeft uitgesproken vóór de verbijzondering. Eerst de oproep voor de gemeenschap: er moet komen de volkerenbond, en er zal zijn een wereldvrede. En alle klassen moeten samengroeien, en er is geen zeggenschap meer, maar mede-zeggenschap. Co-operatie, en con-dictatuur. Maar dezelfde eeuw, die deze leuzen uitgeeft, werkt toch de verbijzondering in de hand: de specialiseering verslindt menschenlevens; de individueele mensch moet zich kunnen „uit-leven"; de kunst is voor de aristocraten, de echte althans; en de moraal lacht om de publieke opinie.

Ook heet die lach oirbaar; hij betaamt, en is teeken van rijpwording, naar men zegt. Hij is teeken van manbaarheid in het geestelijke.

En voorts — daar is de religie. Alle voorhangselen moeten scheuren, zegt onze eeuw; en ze heeft gelijk; want daarin bevestigt zij slechts, wat God gesproken heeft, toen Hij zijn Zoon in den dood gaf. Dit heeft Hij toen gesproken: dat in Christus de crisis komt, dat sedert Goeden Vrijdag de wereld niet meer rusten kan. Voorhangselen moeten gescheurd worden; die erdoor gescheiden worden, moeten naar elkander toe. Het is maar de vraag: wie zal scheuren: God of Satan; en hoe zal de scheur worden getrokken: van boven naar beneden door Gods hand, of van beneden naar boven: door de hand van den mensch? Maar scheuren zal het voorhangsel, zoo zegt nu God en duivel, zoo spreekt nu reformatie en revolutie. En zoo komt daar de zending; en de evangelisatie, en de wereldbond van kerken, en de conferentie van Stockholm, en de oorlogsroep tegen confessioneele binding die afscheiding brengt; en wie nog een voorhangsel laten wil, dat God niet scheurde, moet beleven, dat hij even-zeer schismatiek, scheur-maker heet, omdat hij het gordijn niet scheurt, als hij van zijn kant schismatiek noemt, wie met hem niet meer leven wil binnen den van God getrokken voorhang. Waarlijk, de daad reeds van het voorhangsel-scheuren is, wijl ze synthese heet, actueel. Wie den voorhang niet scheurt, die heeft zich het scheldwoord: scheurmaker op den hals gehaald van alle irenisch gezinden. Het is alles een roepen om de gemeenschaps-erkenning in de dingen der religie.

Maar — en dat is weer de innerlijke tegenstrijdigheid, — tegelijkertijd komt er ook in de religie een dweepen met het individualisme op, een weiden van zichzelf. Intellectueel en man des volks, ze dreigen elkaar te verliezen. De liefde van wie veel weet, voor den zwakke, die eerst langzamerhand voor beter inzicht kan gewonnen worden, heet verraad aan de vrijheid. Nog voordat sommigen in hun wetenschappelijken opmarsch door de wetenschap zélf gedwongen zijn hun tempo te vertragen, zweren zij bij voorbaat eenen duren eed, dat zij zich niet laten ophouden door het trage volk. Er komt een verfijnd gezelschapsleven op, dat, met versmading van den ouden naam van het „conventikel", toch een „convent" aan durft, ook als het verkleinwoord niet meer terug te houden is, en men dus toch weer uitkomt bij een „conventikel". Daar zijn ze dan bijeen: de aristocraten van ziel, van geest; ze hebben hun beter inzicht, en ze genieten hun hooger leven, en ze kunnen zich naar eigen inzicht uitleven; en ze zijn zoo heerlijk vrij. Christen was hun naam; en naar een bepaalde confessie, vonden ze, hadden ze eerst ook nog wel een naam, maar dat was „maar" een bij-naam. En toen de gemeenschap kwam, om den bij-naam al te sterk te accentueeren, toen hebben ze daarover het hoofd geschud, en ze hebben gezegd: christen is mijn naam en een confessioneele bij-naam mag geen hoofdnaam worden. Toen zijn ze op zichzelf gaan staan; en ze hebben hun naam nog meer ver-bijzonderd, dan hij te voren was, al bleven ze ferm protesteeren tegen alle naamgeving, die niet algemeen was.

Dat is de vloek, dat is de zotheid, die haar lof zingt. Ze hebben zich geestelijke schatten naar de wijze der aristocraten van den geest vergaderd. Ze hebben zich schatten vergaderd — in de laatste dagen. En terwijl zij in den KRING zijn, daar roept het loon der KERK, dat zij verkort hebben, tot den Heere Zebaoth. God zij hun ziel genadig.

* * *

Tusschen de machten, die deze tegenstrijdige begeerten — de trek naar de gemeenschappelijkheid en die naar het aristocratisch-individualisme ook in de religie — willen verwezenlijken, staat nu ook de kerk. Ja, zij zelf wordt ook wel van deze twee gedrongen, en ook in haar leden voeren deze innerlijk elkaar bekampende lusten krijg tegen haar ziel.

En uit deze worsteling zal opstaan — want de einden der eeuwen zijn op ons gekomen — aan den eenen kant de mensch van de reformatie, die de liefde voor de KERK sterker dan ooit zal dragen in zijn hart en zal doen spreken in zijn daad van overgave, overgave niet alleen van zijn geloofsleven, maar ook van zijn wetenschappelijk, zijn aesthetisch, zijn wijsgeerig bezit, naar dat de gemeenschap noodig heeft en dragen kan; terwijl aan de andere zijde uit deze worsteling te voorschijn treden zal de mensch van de vroom-zelfzuchtige afzondering, de mensch van den godsdienstigen KRING.

En zoo zij dan, op dien kring wijzende, tot u zullen zeggen: ziet, hier is de Christus, ziet, hij is in de woestijn, ziet, hij is in de binnenkamer, gelooft het niet.

Want de parousie van den Zoon des menschen zal niet zijn als een vuurvlam in verticale lijn, opstijgend van een klein, gecanoniseerd en gansch bizonder plekje van beneden naar Gods hemel boven, doch als de kerk zoo breed. Want gelijk de bliksem schijnt van Oost naar West, zooals ook de kerk moet gaan van Oost naar West, alzoo zal de parousie zijn van den Zoon des menschen. Zóó breed, — horizontaal.

* * *

Wij hoorden hier de stem van Jezus Christus, want waarlijk, Hij is het, die ons geleerd heeft, dat de geestelijke kring-vorming in tegenstelling met de breede kerk-vergadering een eschatologisch gebeuren is. Een teeken van den afval, die de voleinding der eeuwen zal doen zien en begeleiden.

Gij hebt gelezen in Mattheus 24; en gij weet, dat dit het hoofdstuk is van de voleinding aller dingen. En gij weet ook meer. Gij hebt het gehoord — want zulks te weten vloeit voort uit het geloof áán, en het inzicht in: de organische Schriftbeschouwing — gij hebt dan gehoord, dat Christus' toekomstvoorzegging niet los staat van den tijd, waarin hij leeft en waaruit hij de beelden kiest ter wille van de leerlingen, die hem hooren. Juist omgekeerd: Christus heeft zijn eschatologische redenen, hoewel ze tot het einde aller dagen reiken, vastgekoppeld aan het zintuigelijk-waarneembaar, feitelijk gebeuren van den naasten tijd, waarin Hij sprak. Hij meldde van den komenden ondergang van Jerusalem; knoopte daaraan vast de profetie van het groote gericht, dat over heel de wereld eens gaan zou; en leerde daardoor zijn discipelen meer dan één ding.

Onder veel andere dingen, leerde Hij hen daardoor ook, dat een stad, waarin ik rondloop, en een zonde, waarmee ik vandaag in aanraking kom, en een beweging, die zich heel geleidelijk, en heel natuurlijk voor mijn oogen voltrekt, eschatologisch-messiaansch kan zijn. Dus weet ik, als ik Zijn leerling ben, dat het niet meer overdrijving is, als ik in de dingen van vandaag voortaan evenzeer eschatologische momenten zie.

En Hij heeft nóg iets ons onderwezen, zijn discipelen en ons. Het is deze gedachte: dat een stad, als Jerusalem, waarin de Christus verschijnt en die over Hem oordeelen moet, niet alleen maar eschatologische momenten doorleven KAN, maar dat ze dat waarachtig MOET. Daar ligt ze, die stad; ze kan niet anders; God helpe haar, amen. Over die stad en over die menschen, over haar gerucht en over haar gedroom, over haar begeerten en haar werken, over haar bedden en over haar akkers, over haar maaiers op het land, en

over haar maalsters in den molen, en over haar denkers en dichters, over haar Schriftgeleerden en haar asceten, over haar tempel en synagoge, over haar kerk en kring, over haar aristocraten en over haar volk des lands, over allen en alles hangt de broeiing van de laatste eeuw, van dien grooten dag des Heeren.

En met schrik herken ik daar den tijd, waarin ik leef. En mijn kerk. En den kring van wie mijn kerk te breed vindt, omdat zij te veel plaats geeft aan wat erg is.

Ja, mijn tijd zie ik nu uit Christus' woord mij fel belichten.

Christus sprak zijn eschatologische rede, omdat Jerusalem met hem te maken hebben moest. Mijn tijd is niet anders, zegt gij, en zeg ik. Er was in die dagen een sterk opbloeien van de messiaansche verwachting, de boeken der oude en nieuwe theologen van het Joodsche volk hadden zich over de messiaansche eeuw uitgesproken en ook over het messiaansche ideaal; en de komst van den Christus had de menschen gedwongen, zich af te vragen, of zij hun messiaansche ideaal konden verbinden áán, en herkennen en vooral erkennen in, den bepaalden vorm, waarin het werd aangediend in den profeet uit Nazareth. Zoo is ook mijn tijd, zegt gij, en zeg ik. Een crisis was op til; over enkele jaren zou wat nu nog recht overeind stond, gebroken zijn; men leefde in den kleinen kring van wie Jezus hoorden, onder de pressie van het woord, dat er geen steen op den ander zou gelaten worden, die niet zou worden afgebroken. Dat is de pressie van mijn tijd, zegt gij, en zeg ik.

Zoo zien wij, dat Jezus ons soms den plicht oplegt, het actueele te beschouwen als dadelijk eschatologisch. En ook haastig in de bereiking ervan. Het komt, omdat het er al is. Het is gekomen en daarom zal het komen.

En daarom raakt ook onzen tijd dat woord over woestijn en binnenkamer, zoo weet gij, en zoo weet nu ik. IS er een woord ook maar waar van de messiaansche crisis in deze eeuw, van het eschatologisch dringen van de toekomende eeuw in deze tegenwoordige, dan staat het er ook voor onzen tijd en voor ons geslacht: „Zoo zij dan tot u zeggen zullen: ziet, hier is de Messias, of daar, gelooft het niet. Ziet, hij is in de woestijn, gaat niet uit; ziet, hij is in de binnenkamer, gelooft het niet".

Woestijn, dat is de plaats van de afzondering. Binnenkamer, dat is eveneens de intimiteit van het afgesloten gezelschap.

Woestijn of binnenkamer, — dat is „de kring", de religieuse ook.

Gelooft het niet, dat hooren de discipelen; en die worden apostelen, en die moeten uitgaan in de geheele wereld, en stoopen, en prediken, en ouderlingen aanstellen en hun de handen opleggen, en het instituut van de „kerk" over de wereld uitbreiden.

Gij zijt van de kerk. Zoo zij tot u zeggen: „daar is de kring", gaat niet uit. „Daar is het christelijk conventikel", gelooft het niet. Wat heeft dat ons te zeggen in dezen tijd?

Laat ons trachten, in enkele artikelen daarover te spreken.

K. S.

UIT DE SCHRIFT.

Houdt het daarvoor!

Rom. 6:11.

Paulus ontving een diepen blik in de eenheid der geloovigen met Christus. En hij predikt deze mystieke eenheid met liefde en geestdrift.

Christus' dood is hun dood.

Christus' leven is hun leven.

Toen de Middelaar stierf, gingen de geloovigen met Hem in den dood.

Toen Jezus verrees, zijn ook zij uit de dooden opgestaan.

Teekenachtig wordt dit afgebeeld in het sacrament van den doop, vooral zooals die in den tijd der eerste christenen door onderdompeling geschiedde.

Het ondergaan in het water was een teeken en zegel van het begraven worden met Christus en van de afsterving van den ouden mensch.

En evenzoo was het weer opkomen uit het water een afbeelding en bevestiging van de opwekking met Christus.

Daarin ligt voor de geloovigen een groote troost.

Christus heeft door zijn sterven met de zonde afgerekend.

Ook zij zijn daarom van de zonde verlost.

Zoowel van de schuld als van de macht der zonde.

In Adam zijn zij eenmaal gestorven.

Gestorven aan het ware leven, aan het leven met God.

Maar in Christus sterven zij aan de zonde en aan den dood.

En in Hem is voor hen het ware gemeenschapsleven met God hersteld.

Welnu, Paulus wekt de christenen te Rome op om dat te gelooven.

Houdt het daarvoor, gelooft het dat gij der zonde dood zijt, maar Gode levende door Christus Jezus.

Wij zien dat niet.

De levenspractijk schijnt er mee te strijden.

In ons eigen leven zoowel als in dat onzer medechristenen blijkt de zonde nog zooveel macht te hebben.

En de conscientie klaagt nog zoo dikwijls aan, dat we het Paulus niet zoo gemakkelijk nazeggen, dat we van de zonde af zijn.

En toch is het zoo, als we Christus toebehooren en door levensvernieuwing met Hem één plante zijn geworden.

Dan mogen we 't er voor houden, dat we der zonde dood zijn.

Dat er een scheiding gekomen is tusschen de zonde en ons.

En dat we Gode leven door onzen Heere Jezus Christus.

Dat in den Middelaar de levensband gelegd is met God.

Die slotsom mag niet lichtvaardig worden gemaakt.

Hierin zou dat uitkomen, wanneer we niet tevens in ernstige levensworsteling tegen de inwonende en nawerkende macht der zonde den strijd aanbonden.

Gelooven, dat we der zonde gestorven en dus van haar bevrijd zijn en tevens in de zonde leven, kan niet samengaan (Rom. 6:2).

Jezus sprak van den wijnstok en de ranken, maar wees daarbij ook op de waterranken, die slechts aan de buitenzijde van den wijnstok vastzitten en geen gemeenschap hebben met het leven van de plant.

Deze zijn wel een tijdlang tusschen de levende ranken, maar op het juiste oogenblik komt de landman om ze weg te nemen en in het vuur te werpen.

Wanneer het ons niet hartelijk en oprecht om Christus te doen is en om de doorwerking van zijn stervens- en levenskracht in ons leven, dan mogen wij ons niet gerust stellen met onzen doop en de beteekenis daarvan.

Maar Paulus' opwekking geeft veel troost en vrijmoedigheid voor wankelende zielen.

Is het uw begeerte te sterven om te leven en in Christus gevonden te worden, houdt het dan daarvoor dat gij der zonde dood zijt.

Zij ligt niet meer voor uw rekening en kan u niet meer schaden.

Zij is een u vreemde macht geworden.

Paulus zegt dan zelfs elders: ik doe de zonde niet meer, maar de zonde die in mij woont.

Laten wij ons daarin oefenen om het geloofsvertrouwen te voeden, dat ons rust geeft en zekerheid.

De macht der nawerkende zonde moge ons dan klein houden en afhankelijk, toch, houdt het daarvoor, dat ge met Christus gestorven, der zonde dood zijt, en ook met Hem opgewekt, Gode levende zijt door Christus Jezus onzen Heer.

J. G. KUNST.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

XII.

De schorsing.

Waar dan de laatste poging om Dr Geelkerken de verklaring te doen onderteekenen, mislukt was, weest de weg zich verder van zelf aan.

Hij was daar, gelijk het onderteekeningsformulier het uitdrukt, ipso facto van zijn dienst gesuspendeerd of geschorst.

De Synode sprak dan ook de schorsing uit.

Men heeft er van de zijde der aanhangers van Dr Geelkerken over geklaagd, dat de Synode op het laatst zoo snel recht deed.

Maar men vergeet er bij aan te geven, hoe het kerkrechtelijk anders had gekund.

De Synode had, zoo heeft men opgemerkt, hem gedurende eenigen tijd kunnen vermanen.

Hier echter verwart men het tuchtrecht over een predikant met de censuur over een gemeentelid.

Bij een gewoon censuurgeval hebben in elk stadium van de kerkelijke procedure tal van vermaningen plaats.

Doch de Synode stond hier niet tegenover Dr Geelkerken als lid eener Gereformeerde Kerk, maar tegenover Dr Geelkerken als ambtsdrager.

Dat maakt een enorm verschil.

Stel, dat eenige ouderlingen zich aan fraude hebben schuldig gemaakt. Zoodra een kerkeraad desaangaande zekerheid heeft zal hij met behulp van den kerkeraad der naastgelegen gemeente deze broeders in hun ambt schorsen. Hij begint niet met hen langdurig te vermanen. Neen, de schorsing moet dadelijk intreden. Maar vervolgens zullen zij als leden der kerk vermaand worden en de gewone censuur op hen worden toegepast.

En nu zegge men niet: ja, maar, dat geldt een afwijking in den wandel. Want artikel 80 onzer Kerkenorde stelt voor ambtsdragers leertucht en levenstucht op één lijn. Valsche leer of ketterij worden daar in één adem genoemd met dieverij, echtbreuk, gewoonlijke dronkenschap enz.

Om dit nu op het geval-Geelkerken over te brengen.

Door de weigering van Dr G. om de verklaring te onderteekenen, kwam onomstootelijk vast te staan, dat hij afweek in de leer.

Nu mocht volgens Gereformeerd kerkrecht ook geen oogenblik gedraald hem te schorsen.

Dit hing niet van het believen der Synode af.

Trouw aan de Kerkenorde verplichtte er haar toe.

Hier kon de uiterste welwillendheid, welke de Synode steeds betrachtte, geen verandering in brengen.

Iemand, wiens dwaling apert is geworden, alleen te vermanen, maar hem voorts nog een tijd te laten prediken, zou indruischen tegen de Schrift.

Men leze slechts, welk een houding Paulus en Johannes in hun brieven tegen de dwaalleer aannamen.

Maar indien Dr G. zich aan de schorsing had onderworpen en de kerkeraad in zijn geheel aan de zuivere Gereformeerde leer trouw ware gebleven, dan zou deze hem als lid der gemeente hebben moeten vermanen. Zelfs indien het dan tot afzetting ware gekomen, dan zou met die vermaning moeten zijn voortgevaren. Immers, afzetting uit den dienst beteekent nog niet excommunicatie uit de gemeente. Dr G. was eenvoudig objekt van kerkelijke censuur geworden.

Men late deze twee lijnen, tucht over een ambtsdrager en tucht over dien ambtsdrager als lid der gemeente, niet dooreenloopen.

Dan vertroebelt men de kwestie.

Wie ze beide goed uit elkander houdt, zal inzien, dat de Synode niet anders kon of mocht handelen.

De schorsing mocht niet worden uitgesteld.

Het was daarentegen nog lankmoedigheid van de Synode, dat zij zich eerst alleen tot schorsing bepaalde.

Zij had ook de schorsing onmiddellijk door de afzetting kunnen laten volgen.

Op grond van ons kerkrecht bezat zij daartoe volle bevoegdheid.

Maar dat wilde zij niet.

Zij wenschte hem ruimschoots gelegenheid te geven tot inkeer te komen.

De schorsingstijd diende als bedenktijd.

Duidelijk was dat uitgesproken.

Het schorsingsbesluit luidde ten deze:

„De Generale Synode enz.

besluit, met diep leedwezen, U, ingaande heden, 12 Maart 1926, volgens art. 80 K. O. in uwe ambtelijke bediening te schorsen, voor den tijd van drie maanden, teneinde U gelegenheid te geven U alsnog te beraden, tot verootmoediging te komen, en uw afdwaling te beIijden, waartoe de Synode U met allen aandrang opwekt, en waartoe zij van den Heere bidt, dat Hij U geve alles wat gij in dezen weg behoeft."

Uit de door ons gespatiëerde woorden blijkt ten klaarste, wat de Synode met de schorsing voorhad.

Een termijn van drie maanden kan kwalijk kort worden genoemd.

Dat bij de Synode de bedoeling heeft voorgezeten om — gelijk men heeft beweerd — met Dr G. korte metten te maken, wordt hierdoor gelogenstraft.

De geest der lankmoedigheid en zachtmoedigheid was allerminst van haar geweken.

De officieele daden toonen dat.

En wie zelf de Synode heeft bijgewoond, heeft nog te sterker onder dien indruk.

Geen enkel hard woord werd ook op de vergadering, waarop het schorsingsbesluit viel, ten aanzien van Dr G. gehoord.

Uiterst bezorgd was men, dat Dr G. dit besluit het eerst uit de krant zou vernemen.

In de publieke zitting werd door den Praeses zelfs het verzoek tot de aanwezigen gericht om op weg naar huis niet over deze besluiten te spreken, opdat geen vreemde ooren het zouden opvangen en het aan de groote pers met haar ochtendbladen, zouden overbrieven". Helaas is dit laatste toch geschied. Hoe dit kon, deelen wij misschien nog wel mee. Maar in ieder geval treft de Synode geen schuld.

Tot het laatste toe trachtte zij al wat ontstemming bij Dr G. kon wekken, te koepeeren.

Zij bewaarde ook nu de uiterste welwillendheid.

Gefingeerde eenparigheid.

In de publieke zitting stemden alle Synode-leden voor de schorsing.

Achteraf is, vooral door een ingezonden stuk van ouderling Brandsma, openbaar geworden, dat zulk een eenstemmigheid op de Synode, toen zij in comité-generaal vergaderde, niet bestond.

Dat heeft aanleiding gegeven tot heel wat geschrijf.

Men is gekomen met verdachtmakingen, als zou aan de hooggeroemde eenparigheid, waarvan in de Synodale publikaties sprake was, een steekje los zijn; als zou die eenparigheid min of meer zijn afgeperst en in het geheim bekonkeld; als zou de groote eenparigheid, waarmee de Synode steeds voor den dag kwam, slechts gefingeerd zijn.

Welnu, wij zien niet in, waarom thans niet met de meeste openhartigheid zou kunnen worden gesproken.

Wij willen alle „onthullingen" geven, die maar te geven zijn.

Feit is, dat tot op de schorsings-vergadering de eenparigheid in de zittingen van het comité-generaal die in de openbare zittingen volkomen dekte.